

ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

Ἐν Ἑλλάδι..... Δρ. 2.—
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.. » 2.50

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΤΙΜΑΤΑΙ

Λεπτῶν.....20
261—ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΟΔ. ΕΡΜΟΥ—261

Παρὰ τοῖς διαμαρτυρομένοις ἐπικρατεῖ ἔθιμον ὅπως κατὰ μῆνα Μάϊον γίνονται αἱ νέαι ἀρχαιρεσίαι καὶ ἀναγινώσκονται αἱ εὐθύναι τῶν ἐνεργειῶν τῶν διαφόρων φιλανθρωπικῶν αὐτῶν ἐταιριῶν. Ἐχόντες ὑπὸ ὄψιν διαφορῶς τοιαύτας ἐκθέσεις θέλομεν δώσει εἰς ἀνάγνωσιν τοῖς συνδρομηταῖς ἡμῶν περιλήψεις αὐτῶν συντόμους καὶ περιεκτικὰς περὶ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ συνεισφορῶν.

Τὸ ὅλον ποσὸν τῶν ἐκουσίων τούτων συνεισφορῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνῆλθε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς λίρας 1,640,563 ἤτοι εἰς 40 ἑκατομ. δραχμῶν περίπου· δηλ. εἰς ποσὸν ἴσον σχεδὸν πρὸς ὀλόκληρον τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Ἑλλ. Κράτους.

Μόνη ἡ Βρετανικὴ καὶ ξένη τῶν Γραφῶν ἐταιρία εἰσέπραξε 223,320 λίρας· ἤτοι 6 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. δραχμῶν. Ὁκτὼ αἱ κυριώτεραι ἱεροποστολικαὶ ἐταιρία εἰσέπραξαν 683,609 λίρας. Ὁκτὼ δὲ ἕτεραι Ἀποικιακαὶ καὶ Ἰουδαϊκαὶ εἰσέπραξαν 152,189 λίρας. Αἱ 18 ἐσωτερικαὶ 329,557 λίρας. Αἱ πρὸς χριστιανικὴν ἐκπαίδευσιν ὀκτὼ ἐταιρίαί 78, 355 λίρας καὶ ἐννέα διάφοροι 155,133 λίρας, ὧν μόνη ἡ θρησκευτικὴ φυλλαδικὴ 146,821 λίρας· ἀν δὲ εἰς ταύτας προσθέσωμεν καὶ τὴν δαπάνην τῶν οἰκείων ἐκκλησιῶν τότε τὸ ποσὸν ὑπερδιπλασιάζεται.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐταιριῶν ἡ μὲν Βιβλικὴ Ἐταιρία, ἥτις ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς ἐξέδωκε περὶ τὰ 76,000,000 ἀντιτύπων τῶν Ἀγ. Γραφῶν, ἀπέναντι 55 ἑτέρων ἑκατομ. ἀντιτύπων ἐκδοθέντων ὑπὸ τῶν μετ' αὐτὴν ἀναφανειῶν ἐταιριῶν, εἰς 200 περίπου γλώσσας, ἐδαπάνησε κατὰ τὸ ἤδη λήξαν ἔτος 2,682,185 ἀντιτύπων τῶν Ἀγ. Γραφῶν.

Ἡ Θρησκευτικὴ Φυλλαδικὴ ἐταιρία ἐξέδωκε κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 453 νέα συγγράμματα· ἤτοι 642 154,100 σελίδας. Τούτων δὲ ἐκ μὲν τῆς κεντρι-

κῆς ἀποθήκης ἐκυκλοφόρησαν 51,976,489 ἀντιτύπων ἐκ δὲ τῶν ἐν ἄλλαις χώραις ἀποθηκῶν 11 ἑπιεκατομμύρια.

Αἱ ἀποστολικαὶ ἐταιρίαὶ ἀπέστειλαν ἱεροποστολοὺς ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης πρὸς διάδοσιν τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας. Ἐν Ἰνδίας, Κίνας, Ἰαπωνίᾳ, ταῖς νήσοις τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῇ Κεντρικῇ Ἀφρικῇ.

Οἱ ἀνω ἀριθμοὶ δὲν δύναται ἢ νὰ κινήσωσι τὴν ζηλοτυπίαν ἡμῶν. Μόνος λογισμὸς ὃν ἐπέφεραν ἡμῖν ἦν ὁ ἐξῆς. Καὶ πρέπει λοιπὸν, ἀπέναντι τῶν ἐνεργειῶν τῶν Ἀγγλων, οἱ πρῶτοι δεχθέντες τὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ φῶτα, οἱ ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ τῶν ἀποστόλων ἐν τῇ μητρικῇ γλώσσῃ ἀκούσαντες παραδιδόμενον τὸ εὐαγγέλιον νὰ ὑστερῶσι τὸν ζῆλον πρὸς διάδοσιν αὐτοῦ. Σεμνυνόμεθα, καὶ καὶ δικαίως σεμνυνόμεθα διὰ τὴν μετὰ κτηνώδη, οὕτως εἰπεῖν, δουλείαν ἐπίδοσιν καὶ προαγωγὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τε τὰς πολιτικὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν φιλολογίαν· ὡς καὶ διὰ τὴν εὐγενῆ τῶν νέων ἡμῶν περὶ τὰ καλὰ ἀμιλλαν. Δέκα περίπου ἀγῶνες, ἄθλα γενναῖα παρέχοντες, ποιητικοί, φιλολογικοί, ἱατρικοί, καὶ ποικίλοι ἄλλοι ἐσυστήθησάν καὶ ὡς ἡμέραι οἱ εἰς αὐτοὺς κατερχόμενοι ἀθληταὶ αὐξάνουσι. Ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ διάδοσιν τῶν Ἀγ. Γραφῶν ποία σκεψίς γίνεται; Ἐνῶ αἱ Ἀγία Γραφαὶ εἶναι τὸ Βιβλίον δι' οὗ καὶ μόνου δύνανται νὰ διαδοθῶσιν ὡς ἐξ ἀρχεγόνου πηγῆς τὰ ἅγια νάματα τῆς θείας τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίας καὶ ἡ βῆσις τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν καὶ ἐνῶ ἐν τῇ παραδοχῇ αὐτῶν καὶ μόνων ἔγκειται ἡ σωφροσύνη τοῦ πολίτου, ἡ τιμιότης τοῦ ὑπαλλήλου, ἡ φιλοστοργία τοῦ τέκνου καὶ τοῦ γονέως καὶ τέλος ἡ χρηστότης τοῦ ἀνθρώπου.

Ό,τι καλόν, ό,τι αγαθόν κέκτηται σήμερα ό Έλληνομός έξ αὐτῶν ήντλησεν αυτό· τὰ γραμματα, τήν δικαιοσύνην, τήν ελευθερίαν, τό παλλάδιον τούτο πάσης Έλληνίδος καρδίας, όφείλει είς τήν εὐσεβείαν τῶν προγόνων ήμῶν, τεκμήριον τῆς όποίας ελαχίστον κατά τήν εξίστόρησιν τῆς τοῦ Νικήτορος ήγεμονίας εν τῷ προσηγομένῳ φύλλῳ τῆς Αἰθναϊδος αναφέραμεν Έν τούτοις ή διευθυναίς τῆς Αἰθναϊδος έχουσα πεποθίσιν Ακαδαντον επί τῶν ἀρχῶν τῶν Αἰ. Γραφῶν προσφέρει τοὺς νέους, έφ' ἃν στρίψει ό Έλληνομός τὰς έκπιδας του, επικαλούμένη τήν φιλοπατριάν αὐτῶν, νά μη ἀναπαυθῶσι πρὶν ή ή Έλλάς ἀποκτήσῃ ΕΘΝΙΚΗΝ ΕΚΔΟΣΙΝ ΤΩΝ ΛΕΓΙΩΝ ΓΡΑΦΩΝ.

ΤΟ ΚΟΛΟΣΣΑΙΟΝ

Εἶναι ὄντως εκπληκτικὴ ή διαφορὰ μεθ' ής ἀποκαλύπτονται τὰ αὐτὰ αἰσθήματα παρὰ τοίς διαφόροις λαοίς και αἱ έντυπώσεις, ἀς δύνανται νά έμπνεύσωσιν είς ὠρισμένους λαοὺς ή φυλὰς αἱ εὐγενέστεραι έμπνεύσεις τῆς τοῦ ἀνθρώπου καρδίας. Οἱ ἄγωνες τῶν μονομάχων, οἵτινες κατέχουσι τόσῳ μεγάλῃν θέσιν είς τήν ζωὴν τῶν Ρωμαίων, έσχον θρησκευτικὴν καταγωγὴν και διὰ τοῦτο οὐχί τόσῳ διὰ νά διασκεδάσωσιν τὸν λαόν, ὅσοι διὰ νά ἀρέσκωσι τοίς θεοίς ἀνήγειραν τὸ κολλοσσαίου οἱ Φλαβιανοὶ αὐτοκράτορες.

Έν τοίς πρώτοις τῆς Ρωμαϊκῆς ιστορικῆς χρόνῳ, ή Ρώμη ήγνῶσε έντελέως τοὺς μονομάχους. Πλὴν γείτονες αὐτῶν ήσαν οἱ Έτροῦσκοὶ φυλὴ πολὺ πρότερον τῶν ἀγορικῶν τοῦ Λατίου κατοίκων έν πολιτισθεΐσα· έξ ής επήγασε ἄπας σχεδόν ό πολιτισμός, αἱ τέχναι και πολλὰ τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν τῶν. Οἱ Έτροῦσκοὶ ήσαν εὐσεβεῖς· πλὴν εὐσεβεία κατά τὸ θρησκευμὰ των, θρησκευμὰ σκοτεινόν, μετὰ τρομερῶν θεοτήτων και φοικωδῶν και αἰμοχαρῶν τελετῶν· ό τρόμος ήν τό θεμελίον τῆς εὐσεβείας των. Η ἀρχαιοτέρα θρησκεία τοῦ ἀνθρώπινου γένους, εκείνη ήτις έπλασε τήν οικογένειαν και έδωκε τὸν δεσμὸν τῶν ἀρχαίων κοινωνιῶν, ή θρησκεία τῶν προγόνων ήμῶν, εὐρίσκετο παρ' αὐτοίς είς θηριώδη κατάσταση, έτίμων μεγάλως τὸν θάνατον και οὐχί δι' ἄλλον τινα λόγον ή διότι τὸν έφοβοῦντο· δι' αὐτοὺς ό θάνατος ήτο είδος δαίμονος κακοποιοῦ ή τοῦλάχιστον απαιτητικῆς, έπιφοβος και δίψῳν προσφοράς και θυσίας, έτοιμος νά εκδικηθῇ αν τις ελησμονέι νά τῷ τὰς προσφέρει. Τὸ αἷμα και πρὸ πάντων τὸ ἀνθρώπινον ήτο ή εὐπροσδεκτώτερα προσφορά δι' αὐτόν· εκ τούτου τὸ έθιμον τοῦ θύειν δούλους· επί τοῦ τάφου τῶν τεθνεώτων. Και έτι πλέον· έπειδή αἱ κηδεῖαι ήσαν πομπῶδεις τελεταὶ και έκαστος έπροθυμοποιεΐτο νά κάταστήσῃ αὐτὴν ως οἶον τ' ήν μεγαλοπρεπή, έσκεφθησαν νά μετατρέψωσι τὰς θυ-

σίας ταύτας είς θέαμα· τὰ θύματα αντί νά φονεύωνται ως κτήνη, επάλαιον· και οὕτως ιδρύθησαν οἱ ἄγωνες τῶν μονομάχων.

II

Τὸ 264 π. χ. υπήρξε τὸ έτος καθ' ό τὸ έθιμον τοῦτο μετεδόθη έξ Έτρουρίας είς Ρώμην. Δύο πατριῶκοι, ό Μάρκος και ό Δέκιμος Βρούτος εν τῇ κηδεΐα τοῦ πατρός των παρέσχον είς τὸν λαόν θέαμα ἄγωνος μονομάχων. Τοῦτο κατέστη ἀργότερα τελετή ἀναγκαία τῶν κηδεῶν τῶν πλουσίων και καθήτησεν ὥστε νά ὀρίζηται ρητῶς διὰ τῆς διαθήκης τῶν πλουσίων Ρωμαίων ποσὸν ἀνάλογον διὰ τὸ ἀναγκαῖον τοῦτο μέρος τῶν κηδεῶν των. Αἱ επικήδειαι αὐταὶ διασκεδάσεις μετετρέπησαν ὑπὸ τῶν μονομάχων είς παντὸς είδους διασκεδάσεις, ήτοι είς δημοσίους έορτάς. Οθεν εγεννήθησαν εν Ρώμῃ πολλὰ τοιαῦτα έορταί· θρησκευτικαί, πολιτικαί, ἄστυκαί, και οικογενειακαί· ὅλαι δέ αὐταὶ εγίνοντο δημοσίως χρησιμεύουσαι ως περιστάσεις καθ' ἃς οἱ πλούσιοι παρεΐχον τῷ λαῷ θέαματα επιβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ νόμου και τῆς θρησκείας.

Οὐδέν ἀρεστότερον ήν τοίς Ρωμαίοις ή τὰ θεάματα τοῦ ιπποδρομίου, ή μάλλον αἱ σφαγαὶ τοῦ. Θηριομαχίαι, πάλη ἀνθρώπων μετὰ θηρίων, ἀνθρώπων κατ' ἀλλήλων· οὐδέν τούτων εὐχρέστει μάλλον είς τὸν λαόν εκείνον· ὅστις θεωρεῖ ως βάρβαρα τὰ λοιπὰ έθνη· εἶναι θλιβερόν ἀλλ' οὐχί ήττον ἀλθές ήτι ό λαός αὐτός δέν διεσκεδάζεν, αν μη έπασχον ἄνθρωποι πρὸς διασκεδασίν του. Μεθ' ὅσα και αν λεχθῶσι, μόλις δύναται τις νά συλλάβῃ ἀμυδράν ιδεάν περὶ ὅσων συνεβαίνον εν Ρώμῃ και ταίς επάρχιας, τελουμένων ἄγωνων τῶν μονομάχων. Κατ' ἀρχάς οἱ ἄγωνες οὗτοι περιωρίζοντο μεταξύ τῶν αιχμαλώτων τῶν καταδεδικασμένων είς θάνατον· κατόπιν ὁμοῦ ἄνδρες ελευθεροὶ επηγγέλλοντο τὸν μονομάχον και επί τούτῳ συνεστήθησαν και ιδιαίτερα σχολεΐα ενθα εδιδάσκοντο· ἀργότερα δέ ιππότα και βουλεύται κατήλθον είς τήν κονίστραν· αὐτός ό αυτοκράτωρ Κορμόδος δέν απηξίωσεν νά κατέλθῃ είς τήν κονίστραν τοῦ Κολλοσσαίου· εμάχετο ὑπὸ ένδυμα Ηρακλέους φέρων τὸ ρόπαλον και τήν λεοντήν· και εκτοτε οὐ μόνον ζεύγη και συμμορίαί ἀπλαί ἀλλ' ὀλοκλήρα στρατευμὰτα μονομάχων κατήρχοντο ένίῳτε είς τὸ ἀπέραντον ἀλλ' οὐχί ήττον περιφρακτον τοῦτο πεδίον· πλείστοι ἀνθρώποι κατεκρεούργουντο ένώπιον τοῦ ἀλλόφρονούντος· τούτου πλήθους· εκτός δέ τούτων και ναυμαχίαι εγίνοντο εν αὐτῷ ἀμφιθέατρῳ δηλ. τινων αἱ κονίστραι επληροῦντο ὑδάτος δι' ὑδραγωγείων, και τότε τρίηρεις ὀπλισμένοι έναυμάχουν επί τῆς εκ τού προχείρου ταύτης λίμνης.

Η διδασκαλία τῶν μονομάχων είχεν ἀνελθῆ είς τέχνην και επιστήμην· ἀργόντες, επίχειρημάτταί επιτήδειοι, αὐτός ό αυτοκράτωρ διέτῆσεν ὅσα τεύματα ὀλοκλήρα μονομάχων ἦν είκοσι διαφόρα είδη

λαίσταί υπήρχον· ό Διμάχαιρος ὅστις διὰ δύο ζιφῶν εμάχετο· ό Αντιβάτης ὅστις εμάχετο έχων κεκαλυμμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τοῦ κράνου του· ό Έξαιδήριος ὅστις επέβαινε γαλακτικῷ ἄρματός· ό Όπλομάχος ὅστις έφερε πανοπλίαν πλήρη· ό Σηραφόρος ὅστις δέν έφερεν ὄπλον ἄλλο, ή βρογχῶν ὅπως στραγγαλίση δι' αὐτοῦ τὸν ἀντίπαλόν του· ό Μορμύλλων¹ φέρων γαλατικὴν πανοπλίαν· ό Δικτυβόλος² ὅστις ἀσκεπής τὴν κεφαλὴν, ἀοπλος, φέρων μόνον τρίαιναν και δικτυον· ἀμείως, επάλαιε πρὸς τὸν Σκούτορα ὀπλισμένον ως εν πολέμῳ, ρίπτων κατ' αὐτοῦ τὸ δικτυον και κτυπῶν αὐτόν διὰ τῆς τρίαινης· ό Θραξ μαχόμενος γυμνός και ὀπλισμένος διὰ μαχαίρας και μικρῆς ἀσπίδος· ό Σαιμίτης και ό Θηριομάχος ὀφτινες επάλαιον κατα τῶν ἀγρίων θηρίων· πρὸς δέ έβλεπέ τις εκει παντοία ὄπλα, πάντων τῶν τόπων, ποικίλης χρήσεως· είχον ὠθήσει τῆν έννοιαν τοῦ θεάματος τούτου μέχρι τῶν ἀκροτάτων αὐτῆς ὀρίων.

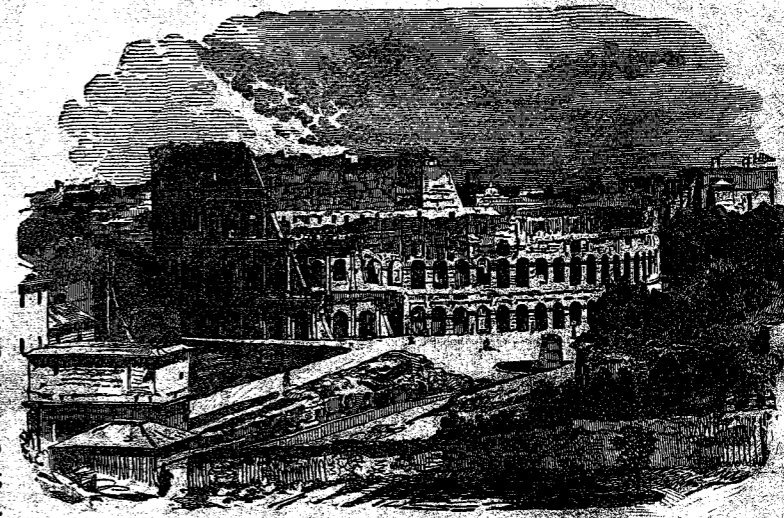
Εἶναι ἀληθῶς ἀξιοσημείωτον νά βλέπη τις πῶς τὰ έθιμα ταῦτα τῶν μονομάχων εισέδυσαν βαθέως και ήνώθησαν μετὰ τῶν ήθῶν ὄλων τῶν λαῶν. Οὐ μόνον οἱ αυτοκράτορες, οὐ μόνον ό λαός τῆς Ρώμης ὄχλος ἀργός και ἀσθενής, συντεθεμένης εκ τῶν καθαρχαμάτων ὄλων τῶν φυλῶν, ἀλλὰ και τὰ τῶν επάρχιας έθνη, ὄλος διαφόρα διὰ τὸ παρελθὸν των τήν θρησκείαν, και τὰ ήθη των, ἀπαντα γενόμενα ρωμαϊκὰ υιοθέτησαν τοὺς μονομάχους. Η Γαλατία, ή Ισπανία, ή Αφρικὴ, ή Ανατολή, ή Έλλάς αὐτή, ήτις ἄχρι τούδε δέν εγίνωσκεν ή τοὺς εὐγενεῖς ἀθλητάς της, οἵτινες έτρεχον τὸν δρόμον των, έρρίπτον τὸν δίσκον και επάλαιον σῶμα πρὸς σῶμα οὐχί ὅπως χύσωσιν αἷμα ἀλλ' ὅπως δείξωσι τὰ ἀποτελέσματα τῆς γυμναστικῆς· επί τῶν σιδηρῶν μυῶνων των, ἄπασαι τέλος αἱ επάρχιαί έσχον τὰ ἀμφιθέατρα των. Οὐδεμία ἀρχαία πόλις έμεινε χωρὶς νά κτίσῃ αὐτὸ, οὐδεμία νέα εκτίζετο άνευ τοῦ ἀναγκαίου τούτου ιδρύματος· φρίττει τις ἀνα-

¹ Ελέγοντο οὕτω διότι τὸ κράνος των έφερεν εικόνα μορμύλλου.

² Οἱ δέ μονομάχοι οὗτοι τῷ ἀμφιθέατρῳ εχρῶντο περιβαλεῖν πειρώμενοι τὸν ὑπεναντίον.

λογίζομενος πόσον ή ἀγρία αὐτῆ τοῦ ἀνθρώπου ὀρμὴ κατηνάλισκε τήν ἀνθρωπίνην ζωήν. Ημέραν τινὰ ό Κλαύδιος, έδωκε πρὸς διασκεδασιν τοῦ λαοῦ ναυμαχίαν εν τῇ λίμνῃ Λουκρινίδι εν ή δεκαεννέξ χιλιάδες μονομάχων ἀπωλέσθησαν.

Τὸ έθιμον τῶν μονομάχων διήρκεσεν εν Ρώμῃ επί επτά τουλάχιστον αἰῶνας· και τοσαῦτη ήν ή διαφορὰ τῶν ἀρχαίων ιδεῶν ἀπὸ τῶν μετατέρων ὥστε, καθ' ὅλην ταύτην τὴν μακρὰν περίοδον μόλις ὀλίγα εὐγενεῖς φυγαὶ επηρέθησαν κατά τοῦ ἀπανθρώπου τοῦ θεάματος τούτου. Οὐδεν τούτου φυσικώτερον έφαίνετο. Οἱ μονομάχοι οὗτοι εθελονταί διερχόμενοι πρὸ τοῦ αὐτοκράτορος θεωροῦντο ταπεινοὶ τὰ ὄπλα και ἀνέκραζον χλευάζοντες, «Χαῖρε, Καίσαρ· οἱ πορευόμενοι εκόντες είς θάνατον προσαγορεύουσί σοι!» και έπορεύοντο είς τὸν θάνατον. Εν τούτοις και μεταξύ τῶν αυτοκράτορων τούτων υπήρξαν ἄνδρες ἀγαθοί,

Κολοσσαίου.

σοφοὶ και φιλόσοφοι Τίτοι, και Τραϊανοί, και Μάρκοι Αὐρήλιοι. Μεταξὺ τῶν βουλευτῶν εκείνων οἵτινες κατεΐχον τὰ πρώτα εδῶλια ὑπῆρξαν ἄνδρες φιλόφρονες και ἀνεπτυγμένοι, διδασκόντες τὴν ἀνθρωπότητα και τῆν ἀφρότητα τῶν Έλλήνων. Πλὴν! ὄλοι έκραζον, εποδοκροῦτον επεδοκίμαζον και εδίψῳν αἷμα· αἱ Έστιάδες αὐταί,

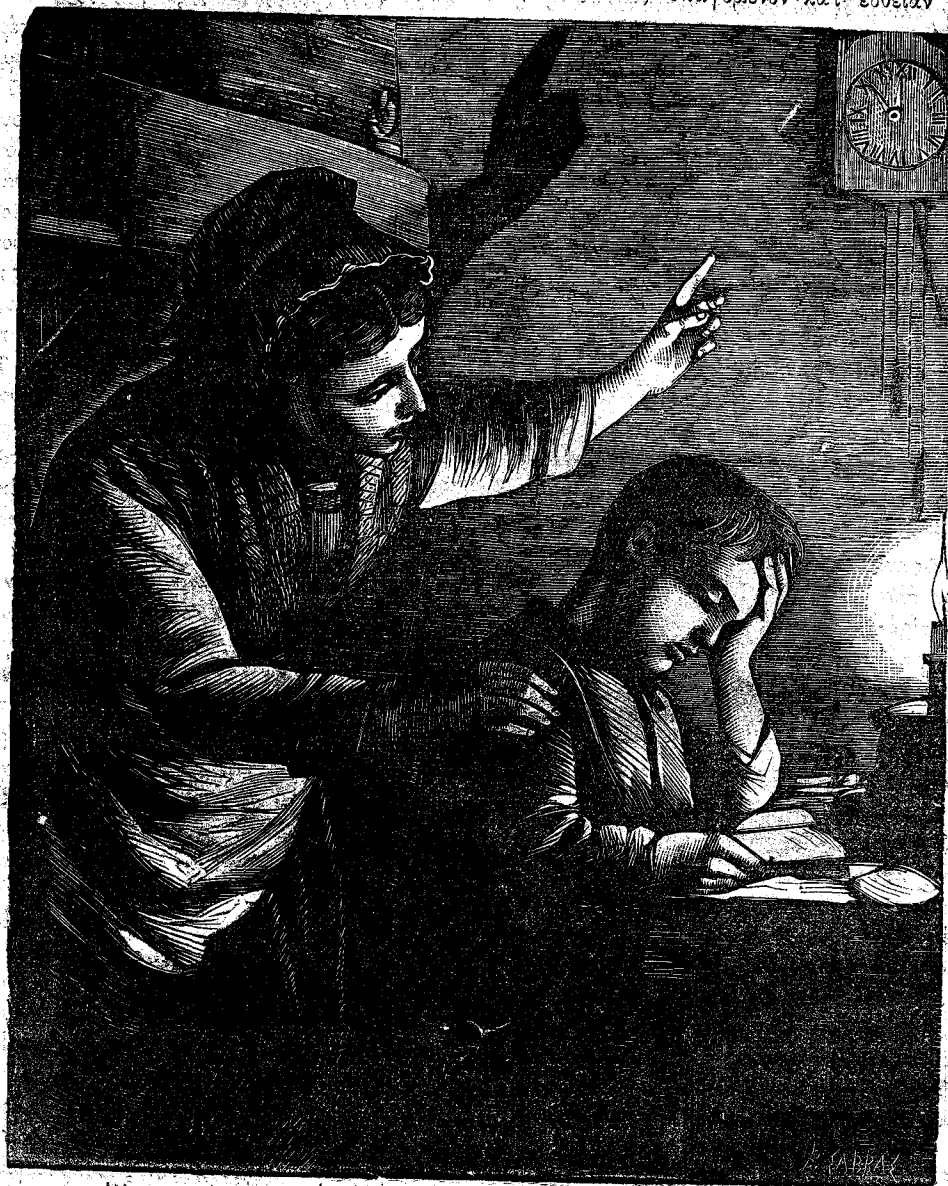
αἱ παθῆνοι αἱ αφιερωμένοι είς τὴν θεάν τοῦ πυρός δέν εδίσταζον ποσῶς μεθ' ὄλου τοῦ λαοῦ, νά ποιήσωσι τὸ σημεῖον τοῦ θανάτου είς τὸν αἰτούμενον χάριν ήττημένον ἀναστρέψουσαι τὸν ἀντίχειρα pollice verso.

Ο χριστιανισμός εκοπίασε μεγάλως ὅπως καταργηθῶσι τὰ θεάματα ταῦτα, ἀλλὰ δέν επέτευχεν ή πολὺ ἀργά· και ἴσως οὐδέποτε τελείως· ή εισβολὴ τῶν βαρβάρων ἄφρυσεν τὴν αυτοκρατορίαν ήδυνήθη μόνη νά εξαλείψῃ τὰ τελευταία ίχνη των. Και εν τούτοις και οἱ χριστιανοὶ αὐτοὶ κατήλθον είς τὰ ἀμφιθέατρα· τὸ αἷμα των πολλακίς εν ταίς έποχαίς τῶν διωγμῶν έρανε τὴν κονίστραν και οἱ λαοὶ τῶν διεγερθεῶτων πόλεων συχάκις ανέκραζον ἀμείλικτοι· *Christianos ad leones!* — Τοὺς χριστιανούς είς τοὺς λέοντας! — Πλείστοι ὑπέστησαν τὸ μαρτύριον εν τῷ θρηγκῷ τοῦ Κολλοσσαίου.

III

Τοῦ πρώτου αἰῶνος μ. χ. φθίνοντος ό Οὐσπεσι-

ανός ἤρξατο, ὁ Τίτος ἐξηκολούθησε καὶ ὁ Δομητιανὸς ἐπεράτωσε τὴν οἰκοδομὴν τοῦ γιγαντιώδους τούτου ἀμφιθεάτρου, ὑπερ, ἐκ τοῦ ὀνόματος τῶν οἰκογενειῶν τῶν ὀνομάσθη τὸ Φλαβιανὸν ἀμφιθέατρον: τὸ ὄνομα δὲ Κολοσσαίων ὑπερ κατόπιν ἐγένετο Κολισσαίων ὁπερ ἔλαττι εἰς τὸν VIII αἰῶνα. Τὸ

Ἡ κυρία Λιδιγκοῦν δεικνύουσα εἰς τὸν υἱὸν τῆς τὴν παρελθούσαν ὥραν.

κολοσσαίων εἶναι ἡ μεγαλητέρα οἰκοδομὴ τῆς ἀρχαίας Ῥώμης καὶ ὄντως ἡ καταπληκτικώτερα διὰ τὰς ἀναμνήσεις τῆς. Ποσάκις δὲν ὠδηγήθη εἰς τὸν κολοσσὸν τοῦτον ὁ αὐτοκράτωρ, φωτιζομένης τῆς ὁδοῦ ὑπὸ δίκην φανῶν καιομένων χριστιανῶν! Μόνον ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς ἐγκαινιάσεώς του διαρκεσάση ἑκατὸν ἡμέρας, ἐθυσιάσθησαν ἕξ χιλιάδες ἀγρίων ζῶων καὶ τέσσαρες χιλιάδες μονομάχων ἐκτὸς τῶν ἀπειροπληθῶν χριστιανῶν.

ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΚΩΝ.

ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ

Ἡ Ἐρζεγοβίνη κειμένη εἰς τὰ Β. Δ. τῆς Τουρκίας ἀποτελεῖ πρὸς τὰ Ν. Δ. τῆς Βοσνίας ἐπαρχίαν (σαντζάκιον) ὑπαγόμενον κατ' εὐθείαν εἰς τὴν δι-

καιοδοσίαν τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τοῦ βιλαετίου Βοσνίας, διαιρουμένην εἰς 11 ὑποδιοικήσεις διοικουμένης ὑπὸ ὑποδιοικητοῦ (καϊμακάμη) ὑπαγομένου ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ μουτσαρίφ.

Ἡ χώρα αὕτη συνορευομένη πρὸς Βορρᾶν καὶ Ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς Βοσνίας, πρὸς Νότον ὑπὸ τοῦ Μαυροβουνίου καὶ πρὸς Ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς Δαλματίας ἀπετέλει ἄλλοτε μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Κροατίας, περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τοῦ 1326 προσητήθη εἰς τὴν Βοσνίαν ὡς δουκάτον ἀνεξάρτητον τὸ

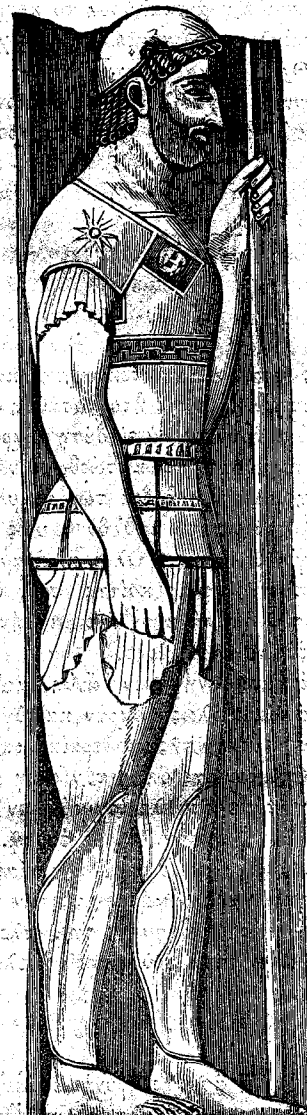
δὲ 1466 ἐκυριεύθη ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' ἀποτελούσα ἑκτοτε μέρος τῆς Τουρκικῆς Αυτοκρατορίας.

Ἡ ὄρη αὐτῆς ἐπισημότερα εἶναι τὸ ὄρος Δινάρα συνεχεία τῶν Διναρικών Ἄλπεων, οὗ τινος τὸ μῆκος εἶναι 316 χιλιόμετρα· τὰ Σχτόρ καὶ Σταρελίνα συνεχεία τοῦ πρώτου, ὕψους 1800 μέτρων· τὸ Ῥαδούτζα-πλανίνα, ὕψους 1438 μέτρων· τὸ Βιτόβνια-πλανίνα τὰ Τζαβούλια καὶ πρὸς Ν. αὐτῶν τὰ ὄρη Τρέλα, Πορίμ, Βισέτζ καὶ Βιλες, τὰ Τρισκόβιτζα-πλανίνα, Γέμερνα-πλανίνα, οὗ τινος συνεχείαν ἀποτελεῖσι τὰ Ἰαθίρ, Σουττίνα ὕψους 1532 μέτρων καὶ Βουλουλάκ. Κουλάδα ἀξίας λόγου περιέχει τὰς Πόσοβο, Γλάμοζ, Δίβνο καὶ Κυπρίσκο. Ποταμοὶ αὐτῆς ἐπισημότεροι εἶναι ὁ Ναρέντης διερχόμενος διὰ τοῦ Μοστάρ ἐπὶ ὠραιωτάτης γεφύρας τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ ἐκβάλλων διὰ δύο βραχιόνων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος· ἐν τῷ ποταμῷ τούτῳ πλέουσι καὶ ἀτμόπλοια ἀπὸ τοῦ Μέτκοβιτ μέχρι τῶν ἐκβολῶν του. Ὁ Δρίνας διαχωρίζων τὰ βιλαέτια τῆς Βοσνίας καὶ Σερβίας καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Ζάβην. Χειμάρροι δὲ οἱ Ζέχα, Μύσικα, Μώκοστακ καὶ Τρεβινίτζας. Πόλις αὐτῆς ἐπισημότερη εἶναι τὸ Μοστάρ, οὗ τινος σκηνογραφίαν περιέχουσαν καὶ τὴν ἀνω μνημονευομένην γέφυραν παρέσχομεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν ἐν τῷ προλαβόντι φύλλῳ, πρωτεύουσα τοῦ πασσαλικείου, πόλις πολεμική, ἔχουσα 25 χιλ. κατοίκους, ὧν οἱ πλείστοι Μωαμεθανοί. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν ὑποπροξενεῖα τῆς Γαλλίας, καὶ Ῥωσσίας καὶ προξενεῖον τῆς Αὐστρίας. Κόνιτσα ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης. Φότσα πόλις κειμένη ἐπὶ τοῦ Δρούα ἐπισημότερα διὰ τὰ ἐν αὐτῇ κατασκευαζόμενα ὄπλα ἔχουσα 10000 κατοίκους τοὺς πλείστους Μωαμεθανούς. Μουβούσκα ἀρχαῖον φρούριον. Νέβεινιη καὶ Στόλατς, ἐν ἧ οἱ καθολικοὶ εἶναι ἴσοι τὸν πληθυσμὸν πρὸς τοὺς Μωαμεθανούς. Γάτζκο ἐν ἀξίᾳ λόγου ὁμωνύμῳ πεδίαδι. θέσις στρατηγική· δι' αὐτῆς διερχεται ἡ εἰς Νίζικ ὁδός. Νίζικ πόλις ὄχυρά μεγάλης ἀξίας ἔχουσα τοίχος 2 μέτρων περίπου πάχους καὶ 7 ὕψους, προστατευομένη διὰ 17 πυροβόλων καὶ ἀξιολόγου φρουρᾶς, ἐπὶ τῶν μεθωρίων τοῦ Μαυροβουνίου ἔχει 2000 κατοίκους. Τρεβίγνη ἔχει φρούριον, καὶ 13000 κατοίκους πόλις ἀναμφισβητήτου στρατιωτικῆς ἀξίας.

Τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ἐν Ἐρζεγοβίνῃ λίαν ἀτελῆ θέλουσι καταστραφῆ ἕνεκα τῆς τελευταίας ἐπαναστάσεως.

Ἡ χώρα αὕτη περιλαμβάνουσα ἐν συνόλῳ 228 χιλ. κατοίκους ἀπὸ τοῦ 1466 ὑπόδουλος τοῖς Μωαμεθανοῖς ἠγέρθη ἐσχάτως ὅπως ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν αὐτῆς, ἀλλ' ὡς φαίνεται ὀλίγη αἰ ὑπὲρ τῆς ἰδέας ταύτης τῶν πατριωτῶν Ἐρζεγοβινέσιον πιθανότητες. Ἡ σκληρὰ διπλωματία ἀπαιτεῖ παρ' αὐτῶν τὴν θυσίαν τῶν ἀγῶνων τῶν καὶ ἡ ἐπαναστάσις φαίνεται ὅλον ἐν καταθλασμένη ἐὰν μὴ αἱ ὁμοῦ ἐπιχειρήσει Σερβία καὶ Μαυροβούνιον ὑπήκουσαι εἰς τὴν Ῥωσικὴν πολιτικὴν, τὴν πάντοτε τοὺς προστατευο-

μένους αὐτῆς καταστρέψασαν, ἐξεγερθῶσι. Μετὰ τὴν τελευταίαν μεταπολίτευσιν ἐν Τουρκίᾳ ἀπεδόθη εἰς τοὺς ἐπαναστάτας αὐτῆς ὑπὸ τοῦ νέου Σουλτάνου

ΕΡΛΩΝ ΑΡΙΣΤΟΚΛΕΟΣ

ΑΡΙΣΤΙΟΜΟΣ

Μουράτ τοῦ Ε' πλήρης ἀνησιτεία καὶ ὑποσχέσεις διάφοροι ὑπὲρ ἀνετωτέρας δουλείας· ἀλλὰ δουλείας πάντοτε.

ΜΑΡΑΘΟΝΟΜΑΧΟΣ.

“Εν τινι τῶν ἀπίρων τοῦ Μαραθῶνος τάφων παρὰ τῇ Βελανιδιᾷ ἀνεκάλυφθη τὸ χρωματισμένον τοῦτο ἀνάγλυφον διατηρούμενον μέχρι πρὸ μικροῦ ἐν τῷ ὄρει, καὶ ἀνακαλύφθη ἤδη εἰς τὸ νεόδμητον ἐθνικὸν ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον. Παριστᾷ πολεμιστὴν σύγχρονον τῶν Μαραθῶνων χρόνων.

ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ

I

Μήτηρ τις ἀπώλεσε τὸ τέκνον τῆς καὶ ἠ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ ταύτῃ θλίψις τῆς ἦτο ποσαύτη ὥστε οὐδεμία παραμυθία ἠδύνατο νὰ εἰσδύσῃ μέχρι τῆς καρδίας τῆς ὥστε τίποτε δὲν κατόρθωσε νὰ στεριύσῃ τὰ δάκρυά τῆς. Δὲν εἶχε ἢ διὰ τῶν ἀναμνήσεων τοῦ παρελθόντος τοῦ καιροῦ καθ’ ὃν ὁ υἱὸς τῆς ἔπαιζεν ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς. Ὅλοι αἱ ἀναμνήσεις τῆς ἀνῆρχοντο ἐπὶ τῆς κενῆς κοίτης τοῦ, ὡς ὅλα τὰ βήματά τῆς τὴν ἐπᾶν ἡγάγον ἀνεπαισθήτως εἰς τὸν τάφον ἐν ᾧ ἐκεῖνο ἀνεπαύετο.

Καθ’ ἐκάστην συνήγαγεν ἀνθη καὶ ἐκάστην πρῶταν ἀνελάμβανε ὄπως ψυχρὰν καὶ ὑγρὰν ἐκ τῆς δρόσου τὴν ἀνθοδυσμένην τῆς προτεταίας καὶ τὴν ἐκρυπτεν εἰς τὸν κόλπον τῆς ὡπὸς τὴν φέρῃ πρὸς αὐτό. Ἡ καρδιά τῆς τότε ἐπαλλε ἰσχυρότερον καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ὁ υἱὸς τῆς ἀνεγεννᾶτο ἐν αὐτῇ.

Οὔτε περὶ ὑγιεινῆς οὔτε περὶ ἐργασίας ἐφρόντιζε πλέον· καὶ ὅτε ἡ μικρὰ θυγάτηρ τῆς τὴν ἐβλεπε ἐξεστηκυῖαν εἰς τοὺς ῥεμβασμούς τῆς, ἔλεγεν ὅτι, ἡ μήτηρ τῆς ὠμίλει μετὰ τοῦ μικροῦ ἀδελφοῦ τῆς εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

II

Μετ’ ὀλίγον ἡ ἀτυχὴς γυνὴ ἐβάδιζε ταχέως πρὸς τὴν ἀσθένειαν καὶ ἐτόλμησε νὰ ζητήσῃ τὴν μετ’ ἐκείνου, διὰ τὸ ὅποιον ἔκλαιε τόσο, ἐνωσὶν τῆς.

Ἡμέραν τινα καθ’ ἣν ἠσθάνετο αὐτὴν πλέον ἢ ποτε καταβέβλημένην καὶ τεθλιμμένην, φωνὴ ἐκ στόματος ἀσθενῆ φωνῆ φιλάτου τὴν ἐκραζε! “ὦ! μήτηρ μου, τῆς εἶπε, διατί ζητεῖς νὰ ἔλθῃς πρὸς με; δὲν με αἰσθάνεσαι εἰς τὴν καρδίαν σου ὅπου δύναμις ἐστὶ νὰ ζῆσῃ ἐκ τῆς σπαργῆς ἢ νὰ εὐρισκοῦσι παρακαλῶν ὁ πατήρ καὶ ἡ μικρὰ ἀδελφή μου. Δείξον αὐτοῖς τὴν ἀσθενήσασάν σου καὶ φύλαττέ μοι ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὴν μεταξὺ ὑμῶν θέσιν μου.

“Φιλάτου μου μήτηρ, προσέθηκεν ἡ οὐρανία φωνὴ, μὴ ἐπείγου διὰ τὴν οὐρανίαν διαμοιρῆν. Μὴ με ἐξορίσῃς ἐκ τῆς γῆς ἐγκαταλείπουσα σεαυτὴν καὶ ἀφαιρούσα μοι οὕτω τὸν τελευταῖον δεσμόν, ὅστις

μὲ ἔλκει αὐτόθι. “Ἄφες με νὰ προσευχηθῶ ἐν σοὶ διὰ τοὺς ἐπιζῶντας, παρακαλῶν τὸν Θεὸν νὰ μὴ σε καλέσῃ ἔτι παρ’ αὐτῶ”.

III

Ἡ μήτηρ ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ φιλάτου τῆς υἱοῦ. Ἐνίκησε τὴν ἀσθένειαν καὶ ἔζησεν, ὡς ἄλλοτε, διὰ τὸν σύζυγον καὶ τὴν θυγατέρα τῆς. Καὶ τότε εἶδεν ὅτι τὰ ἀποθανόντα τέκνα ἀναζώσιν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν μητέρων των: διότι ὁ Θεὸς τῇ παρέσχε νέον υἱὸν εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποθανόντος.

ΑΔΕΛΑΪΣ Σ....

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

Ἐπιθυμῶν νὰ παράσχῃ τοῖς φίλοις μου μικροῖς ἀναγνώσταις τῆς «Ἀθηναίδος» παραδείγματα τινα «εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητος» διέτρεξα τὴν ἱστορίαν ζητῶν ἀνθρώπων. Ἐν τῇ ἀναζητήσει μου δὲ ταύτῃ ἀνεκάλυψά τι ὄπερ λίαν ἐνδιαφέρον θέλω φέρει ὡς οἶον τε εὐκρινῶς εἰς γνῶσιν αὐτῶν. Δύο εἰδῶν εὐεργέτας ἢ ἀνθρωπότης κέκτηται· ἐκείνους, οἵτινες κατέστησαν οὕτω τυχεῖως· δηλ. τοὺς ἀνακαλύψαντας ἢ ἐκτελέσαντάς τι, ὄπερ δὲν ἐπέδωκαν, ἀλλὰ τυχαίως ἀνεκάλυψαν ἢ ἐξετέλεσαν· καὶ ἐκείνους οἵτινες σκοπὸν καὶ μόνον αὐτῶν ἔχοντες τὴν εὐεργεσίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπεδίωξαν παντὶ σθένει αὐτὸν ἐκ μικρᾶς ἤδη ἡλικίας. Ἐγὼ, φίλοι μου, ἀν ἐπρόκειτο νὰ ἐκφέρω τὴν γνώμην μου ἐκτιμῶ τοὺς δευτέρους περισσότερο καὶ εἰς τούτους ἀπονέμω δικαιοτέρον τὸν τίτλον τοῦ εὐεργέτου. Ἄλλ’ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι εἰσὶ σπάνιοι. Ἐν τούτοις εὐρον· καὶ ὡς ἄλλος Ἀρχιμήδης καὶ ἴσως εὐτυχέστερος ἐκείνου ἀνακράζω εὔρον, εὔρον δύο· τὸν Δαβὶδ Λιβιγκστῶνα καὶ τὸν Ἀβραὰμ Λίγκολνα. Καὶ τούτους οὐχὶ διότι δὲν ἠδυνάμην ἀνατρέχων, εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν προγόνων μας, νὰ ἀνεύρω καὶ ἴσους καὶ πολλῶ κρείττονας αὐτῶν, ἀλλὰ διότι ἐπεθύμησα νὰ ἐκλέξω αὐτοὺς ἐκ τῆς συγχρόνου ἱστορίας. Τούτων τὰς βιογραφίας θέλω ἐν συντόμῳ διηγήθῃ τοῖς μικροῖς μου ἀναγνώσταις, νομίζων ὅτι ἀπὸ τούδε ἀκούω αὐτοὺς ὀργῶντες πρὸς τὰ καλὰ νὰ ἀνακράζωσι. Ἄμμες δὲ γ’ ἐσόμεθα πολλῶ κάρουες.—Εἶθε!

I

ΔΑΒΙΔ ΛΙΒΙΓΚΣΤΩΝ.

Ὁ Δαβὶδ Λιβιγκστῶν ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ὠνειροπόλησεν οὐδὲν ἦτονον ἢ τὴν ἐκχριστιάνωσιν τῶν βαρβάρων λαῶν· καὶ διὰ τοῦτο ἡλικιωθεὶς κατετάχθη εἰς τὴν κλάσιν ἐκείνην τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες καλούμενοι ἱεραπόστολοι διατρέχουσι τὰ κέντρα ἀγρίων τόπων μεταξὺ ἀνθρωποφάγων μόνον σκοπὸν ἔχοντες νὰ διδάξωσιν αὐτοῖς τὴν νέαν σωτηρίαν, ὡς

σύνθημα ἔχοντες τὴν ῥῆσιν: «Κάμε τὸ καλὸν καὶ ἄφες τὴν ἀνταπόδοσιν αὐτοῦ εἰς τὸν Θεόν.»

Ἐγεννήθη ἐν τῷ μικρῷ χωρίῳ τῆς Σκωτίας Blantyre. Ὁ πατήρ του ἀπλοῦς τειοπόλης μὴ δυνάμενος νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ υἱοῦ του δαπάνας τὸν ἐτοποθέτησεν εἰς κατάστημά τι κλωστήριου. Ἐνταῦθα τὸν εὐρίσκουμεν κατὰ πρῶτον ἐνασχολούμενον ἀπὸ τῆς ἑσπέρως τῆς πρώτης μέχρι τῆς ὀγδόης τῆς ἐσπέρας εἰς τὴν διευθέτησιν τῶν νημάτων. Ἄλλ’ ὁ νεανίας μας ἦν φιλοδόξος· ἠσθάνετο αὐτὸν ἀξίον καλλιτέρας τύχης καὶ ἐπεθύμει σφοδρῶς νὰ ἀπολαύσῃ τῆς εὐγενούς ἐκείνης παιδείας ἣτις δίδει εἰς τὸν ἄνθρωπον ἰσχυρὸν ὄπλον ὅπως παλαίῃ ἐν τῇ ζωῇ του.—Τὰ πρῶτα κερδισθέντα διὰ τοῦ κόπου του χρημάτα ἐξωδύευσεν εἰς ἀγορὰν βιβλίου· ἀλλ’ ὅπου βιβλίου; γραμματικῆς! καὶ ἔτι πλέον, γραμματικῆς λατινικῆς! Ἐλλάτε· τὸ ἐνόησεν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ μετρίασθαι ποῦ ὡς τὸν πρὸς τὸν Λιβιγκστῶνα θαυμασμόν μου. Ἄπαξ ἀποκτήσας τὸν ἀνείροποληθέντα ἠθασκῶν του ἤρξατο νὰ μελετᾷ καὶ νὰ μελετᾷ μετὰ ζέσους. Μετὰ τὴν ἐκ τοῦ ἐργοστασίου ἐξοδὸν του καθ’ ἐσπέραν ἔπρεγεν εἰς τὰ ἐσπερινὰ σχολεῖα καὶ ἐπανερχόμενος ἐρόπιπτετο ὡς διψαλέος κύων εἰς τὴν μελέτην τοῦ Ὁρακίου καὶ Βιργιλίου. Ἐν ἡλικίᾳ δεκαεῖς ἐτῶν ἀνεγίνωσκεν ἀπροσκόπτως τοὺς πρώτους λατινοὺς συγγραφεῖς· ποσαῖς περὶ τὸ μεσονύκτιον ἡ μήτηρ του δὲν τὸν ἐσῆκωσεν ἀκοντα μετὰ τῆς καθήκας του ὅπως τὸν ἀναγκάσῃ εἰς ὕπνον χάριν τῆς ὑγιείας του! Κατέτρωγε διὰ τῆς μελέτης πᾶν βιβλίον, τὸ ὅποιον ἤθελε πέσει εἰς χεῖράς του· ἐξαιρουμένων ἐνοεῖται τῶν φύλων μυθιστορημάτων ἀτινα δὲν ἠγγίζεν εἰς τὰς χεῖράς του· δὲν ἠγάπα ἢ τὴν ἀληθῆ καὶ ὑγιᾶ τροφὴν τῆς ἐπιστήμης καὶ πρὸ πάντων τὴν ἀνάγκην τῶν ἐκδρομῶν.

Ὁ πατήρ δὲν ἐβλεπεν εὐχαρίστως τὸν πρὸς τὰς γνώσεις ὀργασμὸν τοῦτον τοῦ υἱοῦ του. Ἐνόμιζεν ὅτι αἱ ἐπιστήμαι θὰ ἐκλόνηζον τὴν πίστιν τοῦ υἱοῦ του. Ἄλλ’ ὅχι· ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ πίστις δύνανται, καὶ ἔτι πλέον, ὀφείλουσι νὰ συμβαδίζωσιν. Ὁ Λιβιγκστῶν τὸ ἠνόησε καὶ διὰ τὸν πρὸς τὴν ἀφέλειαν τῶν ὁμοίων του ἐρωτᾷ τοῦ ἀπεφάσισε νὰ προσφέρῃ ἐαυτὸν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ ἱεραπόστολος μετὰ τῶν ἀγρίων. Ὅπως πραγματοποιήσῃ ὅμως τὴν ἰδέαν του ταύτην ὄφειλε νὰ διδάχθῃ τι ὠφέλιμον καὶ συγχρόνως ἐλκυστικὸν δι’ ἐκείνους· ἔπρεπε νὰ γινώσκῃ νὰ θεραπεύῃ τὰς ἀσθενείας τοῦ σώματος οὐκ ἧττον ἢ τὰς τῆς ψυχῆς· ἔπρεπε τέλος νὰ γινώσκῃ τὴν ἰατρικὴν! Ἀλλὰ δὲν ἦτο πλοῦσιος ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὰς πανεπιστημιακὰς σπουδὰς του. Τί ἔκαμε; Ἠγόρασε διὰ τῆς οἰκονομίας του βιβλία ἰατρικῆς καὶ ἤρξατο σπουδάζων. Ἡ ἐργασία τῆς κλωστικῆς εἶναι ἐργασία μηχανικὴ· δὲν τὸν ἠμπόδιζεν ἐπομένως τι ὅπως ἐνασχολούμενον τοῦ σώματός του τὸ πνεῦμά του νὰ διατρέχῃ τὰς τοῦ βιβλίου σελίδας.

Δεκαενεατῆς, κατέστη κλωστής κερδίζων πολλὰ καὶ οὐκ ἐνομῶν πλείονα. Καθ’ ὅλον τὸ θέρος εἰργάσθη μετὰ ζέσους ἐν τῷ ἐργοστασίῳ· τὸν δὲ χειμῶνα ἀνεχώρησεν εἰς Γλασκῶθ ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὰς εἰς τὴν ἐλληνικὴν θεολογίαν καὶ ἰατρικὴν σπουδὰς του. Ἐν τούτοις δὲν ἤγγισεν νὰ ἐνοήσῃ ὅτι μόνος καὶ ἀνευ ὑποστηρίξεως δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ πραγματοποιήσῃ τὰ ὄνειρά του· ἀνελάβεεν ὅθεν τὴν ἰδέαν νὰ ἀποταθῆ εἰς τὴν κεντρικὴν ἐπιτροπὴν τῶν ἱεραπόστολων τοῦ Λονδίνου. Ἐγένετο δεκτὸς κατ’ ἀρχὰς ἐν τῷ ἑργοστασίῳ καὶ ἀφ’ οὗ ὑπέστη λαμπρὰς ἐξετάσεις, τέλος ἐν ἔτει 1840 ἔσχε τὴν εὐτυχίαν νὰ ἐπιβιβασθῆ ὡς ἱεραπόστολος ἐπὶ πλοίου ἀναχωροῦντος διὰ τὴν Ἀφρικήν.

Κατ’ ἀρχὰς ἀπεβίβασθη εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλιῆς Ἐλπίδος πλῆρης ἐλπίδος καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Ἐκεῖ ὅπως νῆα ἐμπόδια· ἔπρεπε νὰ μάθῃ τὴν γλώσσαν τῶν αὐτοχθόνων πρὸς ἐπίσκοψιν τῶν ὁμοίων ἐπορεύετο, ὅπως ἐγίνωσκον αὐτῶ. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ ἐμπόδιον ἐνίκησεν. Ἡ γυνὴ μας μετὰ τὴν ἀφιξὴν τοῦ ἐγίνωσκεν αὐτὴν καὶ ἦν ἐτοιμὸς νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ἐργὸν τοῦ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς στεφθεῖν δι’ ἐπιτυχίας· ὁ ἀρχηγὸς τῆς φυλῆς Σεζέλι ἀφῆκε τὴν εἰδωλόλατρειάν ἕως ἀβασθή τὸ ἰατρικὸν τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου. Καθὼς δὲ εἰς τὰς ἰατρικὰς του γνώσεις ἠγαπήθη πάλιν ἐπὶ τῶν αὐτοχθόνων. Τούς ἐπεριποιεῖτο ἐν ταῖς ἀσθενείαις των· ἐδίδασκεν αὐτοῖς τὴν γουαριάν καὶ τέλος ἐξῆλθε μετ’ αὐτῶν εἰς καταδίωξιν τῶν λεόντων ὄντων ἀνακαλύθειν κατέμαρτύρον τὴν ἀσθενείαν ἐν τῇ ἐκδρομῇ του ταύτῃ μικροῦ δεινῆ ἀπωλείας. Προβέβληθεῖς ὑπὸ λεόντος, ὃν εἶχε πλῆρῶσει· καὶ ὅστις εἶχε ἐπιβληθῆ ἐπὶ τῶν ὤμων του διὰ τῶν ὀνύχων του, ἐκείτο· ἐκεῖ πᾶν ἐν παραουσία ἀναβένων τὸ τελευταῖον κτύπημά. Ἄλλ’ ἡ θεῖα πρόνοια ἐπέβλεπε ἐπ’ αὐτοῦ· ὁ λέων προσβληθεὶς ὑπὸ αὐτόχθονος, ὅστις ἐπληρώσεν ὅλον ἐν; ἀφῆκε τὸ θυμὸν τοῦ ὅπως ἔλθη ἀντιμέτωπος τοῦ νέου τούτου ἀντιπάλου. Ὁ ἰατρὸς ἐσώθη, ἀλλ’ ὑπεχρεώθη συγχρόνως νὰ μείνῃ ἐπὶ πάλλας ἡμέρας ἐπὶ τῆς κλίνης θεραπεύων τὰς πληγὰς του.

Ἐν τούτοις ἡ ζωὴ αὐτῆ τῆς ἀγρίας εἶναι βάσανος εἰς ἄνδρα ἐνεργητικὸν· ἐδίψα νὰ γινώσκῃ τὰ ἀγνωστά, ἐπύρεσσε διὰ τὰς ὁδοιπορίας. Τρεῖς ἡμέρας μακρὰν τῆς Wabosta ἐκτείνεται κίμνη μεγαλόπρεπες στήθῃ ἢ οὐδέποτε ἐπληρώσασε λευκός. Ταύτην ἐπεθύμει νὰ φθάσῃ. Ἀλλ’ ὅποια ἀνυπερόβλητα ἐμπόδια! καὶ ἐν πρώτοις τὰ χρημάτα· κίλυμα ὅπερ ὁμῶς ἠρῆ χάρις εἰς τρεῖς φίλους τοῦ γενναίως παρασχόντας αὐτῷ τὸ βιβλίον τῶν τῶν 1ῆν ἰουνίου 1849 ἀνεχώρησε συνοδὸς ἔχων δεκαενεὰ ἐπι ἀνθρώπους, εἰκοσιν ἵππους καὶ ὀκτώμηκον βόας· ἐπὶ ἐνῆ μηνὶ ἐβάδιζεν ἕως ἰατρικῆς ἀνακαλύθεισιν, ὑφιστάμενοι τὰς κακώσεις τοῦ δρόμου καὶ τὰς ἐκ τῆς δίψης. Τέλος ἐφθασάν τὸ κέντρον τῆς κίμνης τὴν 1ῆν Ἀπριλοῦ καὶ τότε ὅλοι οἱ ταλαπῆρται τοῦ δρόμου ἐλαχμονήθησαν. Ἀλλ’ οὐκ ἐνόησεν ὅτι

δὲν ἤθελον νὰ τὸν ἀκολουθήσωσι παρέκει, πολλὰ τῶν ζώων του προσβληθέντα ὑπὸ τῆς τρομερᾶς μίας τσετσὲ ἀπολέσθησαν καὶ οὕτως οἱ ὄδοιπόροι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιστρέψωσι.

Γνωρίζετε τὸν Ζαμβίριον, ποταμὸν ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ κέντρου τῆς Ἀφρικῆς χύνεται εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν. Ἐκεῖ ἐφέροντο αἱ σκέψεις τοῦ περιηγητοῦ. Διὰ τοῦ ποταμοῦ τούτου ἔλεγε θὰ εὕρη ὁδὸν ὁ πολιτισμὸς ὅπως εἰσδύσῃ ἀκόπως εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀφρικανικῆς ἡπείρου. Συλλαβὼν ὅθεν τὴν ιδέαν νὰ ἀναπλῆσῃ αὐτὸν, ἀνεχώρησεν ἐν ἔτει 1853. Ἐπροχώρησε μέχρι τοῦ τριγώνου ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν δυτικὴν Ἀφρικὴν καὶ ἤρχισε νὰ ἀνέρχεται αὐτὴν διὰ ξηρᾶς ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς. Ἡ μεγαλοπρεπὴς βλάστησις, αἱ ἀξιόλογοι θέαι, καὶ ἡ ἀφέλεια, ἔστι δ' ὅτε καὶ ὁ τρόμος, μεθ' οὗ ὑπεδέχοντο αὐτὸν οἱ κάτοικοι τῶν παροχθίων χωρίων, διεσκιδάζον ἀρετὰ τὸ πνεῦμα τοῦ περιηγητοῦ, ὅστις ἄλλως τε ἐξηκολούθει τὴν ὁδὸν του χωρὶς οὐδὲν τούτων νὰ ἰσχύσῃ ὅπως τὸν κρατήσῃ. Μονάρχαι τινες μαῦροι ἐδέχθησαν τὸν Λιβιγιστῶνα ἐκ καρδίας. Ὁ Σίντα ἡγεμὼν τοῦ Λονδᾶ παρέσχεν αὐτῷ συνοδείαν χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, ἐν Ἀγίῳ Παύλῳ τῆς Λοάνδης.

Οἱ πτωχοὶ μαῦροι οἱ συνοδεύοντες αὐτὸν ἐξέπλάνησαν βλέποντες διὰ πρώτην φοράν εὐρωπαϊκὰς οἰκίας, πλοία, καὶ λευκοὺς ἀνθρώπους· καὶ μετ' οὗ πολὺ ἀνεχώρησαν ἀποκομίζοντες πλούσια δῶρα ἐκ μέρους τῶν ἐμπορευομένων κατοίκων πρὸς τὸν κύριόν των. — Μετὰ πολλοὺς δὲ κινδύνους ὁ Λιβιγιστῶν κατάρθρωσε νὰ φθάσῃ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν καὶ ἐκείθεν ἐπιβίβασθη δι' Ἀγγλίαν, ὅπου ὑπελόγιζε νὰ ἀνακουφισθῇ ὀλίγων τῶν κόπων του, προπαρασκευαζόμενος διὰ δευτέραν καὶ ἀκριβεστέραν ἐξερεύνησιν τοῦ Ζαμβίριου.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΠΟΙΚΙΛΑ

Τὸ φιλομαθὲς κοινὸν ὁμοιάζει κατὰ τι τὰ παιδία, ἅτινα τότε καταπίνουσι τὸ μέλλον νὰ τοῖς δώσῃ τὴν ζωὴν φάρμακον, ὅταν τὸ δι' οὗ προσφέρεται κύπελλον εἶναι μελιστεφές. . . . Δυνήθητε πρῶτον νὰ διεγείρητε τὴν περιέργειάν του, ἢ νὰ τὸ εὐχαριστήσητε ὅπως ἴητε καὶ κατόπιν δύνασθε νὰ τὸ διδάξητε καὶ νὰ μορφώσητε τὰ ἦθη του ἀπόνως.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

«Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰμὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν». (Ρωμ. ιγ', 8).

«Ὁ δανειζόμενος εἶναι δούλος τοῦ δανειζόντος». (Παροιμ. κβ', 7).

«Ὁ αὐξάνων τὴν περιουσίαν αὐτοῦ διὰ τόκου καὶ πλεονεξίας, συνάγει αὐτὴν διὰ τὸν ἐλευθύντα τοὺς πτωχοὺς». Παροιμ. κη', 8).

ΑΡΙΘΜΟΙ.

Ἐξαγωγή τοῦ καφέ ἐκ τῶν διαφόρων τόπων τῆς παραγωγῆς.

Ἐκ Μίκκας Χεδείδας καὶ ἄλλων λιμένων τῆς Ἀραβίας τόννοι 8,000· ἐκ Ἰάβας τόν. 55,000· ἐκ Σουμάτρας καὶ ἄλλων μὴ ἀγγλικῶν τῆς Ἰνδίας λιμένων τόν. 8,000· ἐκ Βρασιλίας τόν. 160,000· ἐκ Χαϊτί τόν. 16,000· ἐκ Κούβας καὶ Πορτορικῶν τόν. 7,000· ἐκ Βρετανικῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν τόν. 2,000· ἐξ Ἰνδίας καὶ Κεϋλάνης τόν. 38,000· ἐκ τῶν Ἀγγλικῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν τόν. 2,000· ἐκ τῶν Γαλλικῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς νήσου Βουρτιέν τόν. 2,000.

Εἰσαγωγή καὶ κατανάλωσις εἰς διαφόρους χώρας.

Εἰς Μεγάλην Βρετανίαν τόν. 16,000· εἰς Κάτω Χώρας καὶ Ὀλλανδίαν τόν. 40,000· εἰς Γερμανίαν, Ρωσσίαν καὶ τὰς περὶ τὴν Βαλτικὴν χώρας 60,000· εἰς Γαλλίαν, Ἰσπανίαν, Ἰταλίαν, Τουρκίαν καὶ Ἀνατολήν τόν. 55,000· εἰς Ἑλλάδα τόν. 4,000· εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας τόν. 90,000· εἰς Καναδά, Αὐστραλίαν κ.τ.λ. 30,000.

Κατ' ἀναλογίαν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἑλλάδι γίνεται ἡ ἐλαχίστη τοῦ καφέ χρῆσις ἐάν πιστεύσωμεν τὴν κάτωθι στατιστικὴν.

Ἐν Ἀγγλίᾳ μεθ' ὅλην τὴν κατάχρησιν τοῦ τεύου, ἕκαστον ἄτομον δαπανᾷ κατὰ μέσον ὄρον 1 καὶ $\frac{1}{8}$ λίτρας καφέ κατ' ἔτος· ἐν Γερμανίᾳ 4· ἐν Δανίᾳ $5\frac{1}{2}$ · ἐν Ἡνωμέναις Πολιτείαις 7· ἐν Γαλλίᾳ $2\frac{1}{2}$ · ἐν Ἑλλάδι $2\frac{1}{2}$. Ἀλλ' οὐδαμῶς ἡ κατάχρησις εἶναι τόσῳ κατάδηλος ὡς ἐν Καλλιφορνίᾳ ἔνθα ἀναλογουσίαν εἰς ἕκαστον ἄτομον $20\frac{1}{2}$ λίτραι καφέ κατ' ἔτος.

ΛΥΣΙΣ Σ' ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ

ΟΡΝΙΣ — ΩΝ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ Δ'.

Ἡ δόστηνος ἦν ἀδελφὴ τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ.

Ἔλυσαν αὐτὸ οἱ κκ. Κ. Ἀναγνώστου, Π. Κ. Γουλιμῆς, Β. Χριστόπουλος, Μιχ. Θειάφης, Γεώρ. Πουλῆς, Ἰωάν. Δ. Μακρῆς καὶ ἡ κυρία Ἐλένη Δερᾶκη.

ΑΙΝΙΓΜΑ Ζ'.

Τέσσαρες οἱ στρατιῶται κι' εἰς ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἄλλ' ἐν τούτοις περιστάσι ξενοφώντεον στρατόν.

Ἄν συμβῆ ἀποστασία καὶ ἡ τάξις ἀλλαγθῆ, κι' ὁ στρατηγὸς ἐν τέλει ὄλου τοῦ στρατοῦ ταχθῆ. Φεῦ! ἀπώλεια μεγίστη γίνετ' ὄλου τοῦ στρατοῦ· κι' ὁ στρατάρχης μένει μόνος ἄνευ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ.

Τῷ α'. λύτη δωρεΐται ἀντίτυπον τοῦ «Ἀποίκου Παιδός».

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Ε'.

Τίς ὁ ἀριθμὸς ὅστις ἐπαυξηθεὶς κατὰ 16 διαιρεῖται διὰ 46 δίδων πηλίκον 16;